

DOD

OVER

ELITEN

UNDERVISNINGSMATERIALE
2018/2019

Odense
Teater

INDHOLD

1. INDLEDNING	4
2. HVAD HANDLER HISTORIEN OM?	5
3. DRAMATIKEREN BAG	7
4. DET POLITISKE TEATER	10
5. DEMOKRATI OG RESPEKT	12
6. DEMOKRATIETS HISTORIE	15
7. DISKUSSIONER OM POLITIK	19
8. UDDRAG AF MANUSKRIFTET	20
9. GODE LEDETRÅDE TIL ANALYSE	26
10. SKRIV EN ANMELDELSE	27
11. PRAKTISK GUIDE TIL ODENSE TEATER	29
12. SKOLER OG GYMNASIER I ODENSE TEATER	30

STORE SCENE 1. februar - 2. marts 2019

MÅLGRUPPE 8. - 10. klasse / STX, HTX, HHX, HF etc.

FAG Samfundsfag, dansk og dramatik m.fl.

EMNER Demokrati, folk, elite, kulturkamp, magthierarkier, oprør, folkelighed, dannelse, centrum-periferi, land og by, det politiske landskab i Danmark og verden.

PRISER 60 kr. for elevbilletter og 40 kr. for lærerbilletter gælder til aftenforestillinger mandag - onsdag

BILLETTER bestil billetter på vores skoleportal. Gå ind på dette link: otskolebooking@billetten.dk eller via www.odenseteater.dk/skoler

KONTAKT

Har du problemer med at booke dine billetter er du velkommen til at kontakte Billetten på odenseteater@billetten.dk

Har du spørgsmål omkring forestillingen, undervisningsmaterialet, skuespillermøder (Læs side 29) eller andet er du velkommen til at skrive til Line Simonsen på line@odenseteater.dk

DØD OVER ELITEN

Af
THOMAS MARKMANN

Iscenesættelse
MOQI SIMON TROLIN

Scenografi og kostumedesign
EILEV SKINNARMO

Lyddesign
MARCUS AURELIUS HJELMBORG

Lysdesign
SIMON HOLMGREEN

Medvirkende:
BENJAMIN KITTER
Morten m.fl.

MEIKE BAHNSEN
Marianne m.fl.

MIKKEL BAY MORTENSEN
Jens m.fl.

LOUISE DAVIDSEN
Sofie m.fl.

GITHA LEHRMANN
Lene m.fl.

KLAUS BONDAM
Steffen Kramnietzche m.fl.

KLAUS T. SØNDERGAARD
Willumsen/Museumsgæst m.fl.

PETER GILSFORT
Bent Jensen m.fl.

KRISTOFFER HELMUTH
Pelle Lindquist m.fl.

PETER HØGSBRO
Dian m.fl.

HAESAM JAKIR
Reda m.fl.

METTE KJELDGAARD JENSEN
Museumsdirektøren, De damer, m.fl.

FREJA KLINT SANDBERG
Museumsgæst, De damer, m.fl.

LINE VEJGAARD KJÆR
Museumsgæst, De damer, m.fl.

AMALIE MARSTRAND
Stripper

Forestillingen varer ca. 2 timer og 20 minutter inkl. pause.
Forlag: Colombine Teaterforlag

UNDERVISNINGSMATERIALET ER SKREVET AF

KAREN JETTE ANDERSEN (Skolekontakten)
SUNE RØHOLT MORTENSEN (Skolekontakten)
MARIE LIND (Skolekontakten)
LINE HEDE SIMONSEN (Odense Teater)

Odense Teaters Skolekontakt består af lærerrepræsentanter for forskellige områder indenfor skoler og gymnasiale uddannelser. Skolekontakten vejleder Odense Teater i arbejdet med skoler, uddannelsesinstitutioner og unge i teatret.

1. INDLEDNING

Hvad er folket og hvad er eliten? Og hvad er det der gør forholdet mellem de to så betændt. I valgåret 2019 har Odense Teater valgt at sætte et helt nyskrevet stykke om netop det op på Store Scene.

Det er den prisvindende dramatiker Thomas Markmann, som har skrevet stykket, der nuanceret viser, hvordan de politiske modsætninger splitter os som mennesker.

Forestillingen er oplagt at bruge i fag som samfundsfag, historie, dansk og drama.

Dette materiale er tænkt som inspiration til forberedelse, inden du og dine elever skal se forestillingen og til at arbejde med forestillingen efterfølgende. Du kan plukke i materialet, som du har lyst til og bruge de dele af det der kunne være relevant i den faglige sammenhæng, det skal indgå.

Læs interview med dramatiker Thomas Markmann, læs om det politiske teaters historie. Læs interview med skuespiller og eks-politiker Klaus Bondam, som medvirker i forestillingen. Læs om demokratiets historie. Desuden kan du læse tre korte uddrag fra forestillingen, samt hente inspiration til hvordan du kan arbejde med forestillingens analyse og anmeldelse af forestillingen.

Hvis der er noget, du savner i materialet, eller hvis du har andre spørgsmål, er du velkommen til at skrive til skolekoordinator Line Simonsen på line@odenseteater.dk

Vi glæder os til at se jer i teatret!

God fornøjelse med
DØD OVER ELITEN

2.

HVAD HANDLER HISTORIEN OM?

Det er valgår, og fronterne er trukket skarpt op. På Odense Teater, der er blevet udlejet særligt til formålet, konfronterer statsministerkandidaterne, Steffen Kramnietzche og Bent Jensen, hinanden i tv-showet Den Store Valgaften ledet af den energiske, unge vært Pelle Lindquist.

Steffen Kramnietzche er socialist med en grøn profil og tror på fordelingspolitik, ligestilling og at uddannelse er et afgørende fundament for demokratiet. Bent Jensen er nationalborgerlig og kan se, at der er sket et skred i Danmark. Urolighederne fra venstre-/højrefløjss demonstrationer har spredt sig ud gennem landet, magthavere har igen og igen tilgodeset sig selv, politikerledet er vokset, og folket har fået nok af de belærende pegefingre, der fortæller dem, hvad de skal gøre for samfundet. Danmark er på randen af et socialt kollaps, så det er intet under, at alle sidder spændt og følger med i partilederdebatte.

Hjemme på villavejen sidder Sofie og Morten sammen med deres naboer Marianne og Jens. Også her har den dystre politiske virkelighed trængt sig ind i hverdagen. Sofie og Morten, der har gået på universitetet og arbejder på det lokale bibliotek, har netop haft indbrud. De fortæller, at politiet desværre ikke ser mange muligheder for at opklare sagen, som tingene er nu, hvor der oftere og oftere er langt grovere lovovertrædelser i den lille forstad, så som bilafbrændinger, hærværk og vold. Jens, der arbejder som vvs'er, og Marianne har fået nok. Urolighederne har spredt sig langt nok nu, og Bent Jensen har jo ret, når han siger, at Danmark er ved at bukke under, hvis ikke nogen gør noget. Derfor beslutter Marianne sig for at stille op til grundejerforeningen med et løfte om at oprette et lokalt, privat vagtværn af bekymrende borgere, Angles of Peace, der skal patruljere villavejene, nu hvor politiet tilsyneladende har givet op. Hvis myndigheder ikke kan leve op til

deres ansvar, må man jo tage sagen i egen hånd. Sofie er ikke imponeret. Vold avler vold mener hun, og hun kan kun alt for nemt forestille sig, hvordan det hele vil kunne eskalere.

Også på det statslige kunstmuseum tiltrækker volden. Frygten for, at nye kulturpolitiske vinde snart vil blæse over landet, har fået den unge, kvindelige museumsdirektør til at række ud til folket og give dem, hvad de vil have; dåseøl og krigsdokumentariske fotografier, så man kan dulme verdens rædsel i alkoholen, mens man nyder den stilistiske komposition af et døende barn i en nedbrændt landsby. Helt redder denne "folkelige" udstilling dog ikke museet, og direktøren må – på grund af økonomisk bekneb – afskedige museets mangeårige rengøringskone, Lene, der er enlig mor og forsørger for både sin datter og sit barnebarn. Det er trods alt billigere, tænker museumsdirektøren, at ansætte dygtige, billige polske rengøringsfolk. Længe leve markedets fri bevægelighed!

Lene er bestemt ikke enig. I frustration overfalder hun EU-parlamentarikerens, Nicolas Palvin, der kvæstes hårdt og invalideres for livet.

Men har hun ikke sine gode grunde? Er hendes aktion ikke udtryk for en borger, en vælger, der er blevet efterladt af systemet? Er blevet glemt og negligeret? Er hendes handling ikke blot et sidste opråbt fra en kvinde, som politikerne, magthaverne og alle de "fine" ellers ville lukke ørene overfor? Det argumenterer Bent Jensen ved den sidste partilederrunde, for eliten har fjernet sig fra folket, og den modstand, vi ser nu, er det sidste desperate forsøg på at råbe eliten op, før det hele ramler; se blot, forklarer Bent Jensen, på historien om Dian.

Dian er god med hænderne, og han har en god læreplads som vvs'er i Jens' firma. Men staten har indført et nyt akkrediteringskrav, så det ikke længere er nok at være god med hænderne. Som

vvs'er skal man også kunne regne og skrive. Så da Dian dumper sine eksamener og mister sin læreplads, begynder hans deroute. Helt ned – og helt ud af samfundet. Han ryger sig væk i hashtåger for at flygte fra virkeligheden, men det koster jo penge, og da Dian ikke duer til meget andet end håndgribeligt arbejde for den læreplads, han ikke længere kan have, må han stjæle for at overleve.

Ude på vejen efter et indbrud passes han op af borgerværnet, Angels of Peace. Mariannes vagtværn, som nu både Morten – der selv er blevet overfaldet og ydmyget af en gruppe store drenge, han havde smidt ud fra biblioteket, fordi de med overlæg havde ødelagt inventaret – og Jens er blevet en del af. Det kommer til uroligheder, da Dian forsøger at undslippe vagtværnet, og i påstået selvtægt forsvarer de sig selv i en sådan grad, at Dian dør.

Sofie havde ret. Vold avler vold. Og efter valget, der blevet vundet af Bent Jensen i en jordskredssejr, er det blot blevet endnu mere tydeligt. Folket har taget magten. Eliten er måske nok blevet skubbet i baggrunden, men nu hærger borgere bare efter forgodtbefindende i stedet. Nogen må gøre noget. En modstandsbevægelse er nødvendig!

3.

DRAMATIKEREN BAG

INTERVIEW MED THOMAS MARKMANN

Foto: Anders Heinrichsen.

Den prisvindende dramatiker Thomas Markmann blev uddannet fra Dramatikeruddannelsen ved Aarhus Teater i 2010. Siden har han udviklet sig til at blive én af de mest interessante og mest spillede dramatikere i Danmark.

Det stod ikke skrevet i kortene, at Thomas Markmann skulle være forfatter. Oprindeligt tog han en uddannelse som VVS'er på Falster, hvor han kommer fra. Op igennem hele sin ungdom var han en del af et aktivt teatermiljø, hvor han både stod på scenen og senere prøvede kræfter med instruktørgerningen.

Omkring 2002 fik han for alvor smag på at skrive og i 2007 blev han optaget på dramatikeruddannelsen.

"Jeg var ikke noget meget skrivende menneske, men jeg var optaget af at fortælle historier. Og efterhånden udviklede det sig til noget jeg virkelig ville det med at skrive historier til scenen. Jeg vid-

ste ikke rigtig, hvordan man gjorde den slags. Så jeg kopierede mine historier og sendte dem rundt til en masse teatre. Stille og roligt begyndte jeg at blive en del af teatervækstlaget, men det tog lang tid. Jeg kan huske, at jeg mødte en ældre dramatiker i den periode og han sagde til mig at jeg måtte huske at være tålmodig. Det tager 10 år at lære at skrive. Det var 2003. Det passede nok meget godt, tænker jeg, når jeg ser i bakspejlet."

"Hele min tilgang til at skrive er, at det er ligesom et håndværk. Jeg havde ingen forudsætninger for at blive dramatiker. Så jeg måtte bare sætte mig ned og gå i gang. Jeg lånte en bog der hed 'at skrive et skuespil'. 'Man skriver ikke. Man skriver om' stod der. Og det var jo rigtigt. Hvad jeg ikke har i naturligt talent, har jeg måske haft i arbejdsomhed.

På en måde er det nok blevet kendetegnende for min måde at være dramatiker på. For mig er det

meget skriveprocessen, jeg finder min identitet i. Premierer er noget meget flygtigt noget, dem kan man ikke leve af. Man må fokusere på arbejdet og processerne. På samarbejdet med teatret, instruktøren og skuespillerne.”

DØD OVER ELITEN

På et tidspunkt kom Thomas Markmann og Odense Teater i kontakt med hinanden, og der begyndte en udveksling af idéer til det, der skulle blive DØD OVER ELITEN.

”Vi ville gerne lave en stor forestilling, der handlede om folket og eliten. Vi ville forsøge at vende op og ned på alting og udfordre den gængse opfattelse af, hvad de to ting er.

LIDT FOLK OG LIDT ELITE

”På den ene side er jeg en dramatiker bosat i København, og på den måde er jeg også en del af en slags elite. På den anden side kommer jeg ikke fra et særligt kulturelt miljø på Falster. Jeg er vokset op i arbejderklassen og var oprindeligt håndværker. Jeg synes det kunne være interessant at få de to miljøer sat sammen i en historie og komme lidt længere ned i, hvad det er, der er på spil for de to fronter.”

ET VALG

DØD OVER ELITEN handler om et valg, men også om hvordan den overordnede politik har konsekvenser for menneskers liv.

”2019 er valgår i Danmark og DØD OVER ELITEN handler om et valg. Om hvordan samfundet ser ud fra nogle helt almindelige menneskers synspunkt, hvor man virkelig mærker konsekvenserne af de politiske beslutninger.

DØD OVER ELITEN handler om to familier, som ender med at blive dødsfjender. Hvad det er, der sker, når tilliden mellem mennesker forsvinder? Når vi ikke har tillid til hinanden, så har vi en tendens til at gå i hver vores grøft. Vi bliver radikaliserede på begge sider. Der finder måske både en venstre- og en højreradikalisering sted, hvor vi bliver så polariserede, at vi slet ikke kan tale med hinanden mere. Sådan synes jeg det bliver mere og mere.

Måske er vi blevet så vant til demokrati, at vi helt

har glemt hvad det egentlig skal bruges til?

Et demokrati handler ikke kun om at stemme, men om at lytte til hinanden. Hvad sker der, hvis vi holder helt op med det? Det har jeg prøvet at vise forskellige aspekter af. Det hele er selvfølgelig sat på spidsen, men grundlæggende har vi det alle i os til at blive brutale. Selvom vi opfatter os selv som fredelige og konsensusøgende, så er folkelige optøjer ikke kun noget der kan ske i Frankrig, det kan også ske her.”

Skuespil af Thomas Markmann

PRISER og NOMINERINGER.

Reumert nominering, Årets Dramatiker (2017)
Reumert Vinder, Årets Dramatiker (2015)
Reumert Vinder, Årets Forestilling (2015)
Preben Harris' Rejselegat (2015)
Axel og Magda Fuhrs Hæderslegat (2015)
Reumert Talentpris (2011)
Reumert nominering, Årets børneteaterforestilling (2011)

VÆRKLISTE:

ATTACK, 10 afsnit. DR, Radio Drama (2018)
MÆT AF DAGE, Svalegangen (2018)
DRENGEN DER VILLE VÆRE VÆGTLØS (Nyopsætning) Folketeatret (2018)
TIL INGEN VERDENS NYTTE, Folke-teatret (2018)
BERUSELSE, Teamteatret (2017)
DRENGEN DER VILLE VÆRE VÆGTLØS, Aalborg Teater (2017)
MIG OG TYSON, Teater Grob (2017)
KAMMERATER, Teater O og Black Box Theatre (2017)
KOLLAPS, 8 afsnit. DR, Radio Drama (2016)
TRANSIT, Von Baden/Svalegangen (2016)
SMÅ FORSTYRRELSER, Teater Grob (2016)
BETON - Aalborg Teater (2015)
ZAPPA, Teater Vestvolden, (dramatisering) (2014)
FOREVER YOUNG, DR, Radio Drama
RØVERNE, Aalborg Teater (gendigtning) (2013)
BRØL, Svalegangen (2013)
WALDEN REKONSTRUERET, Statens Teaterskole (2012)
DREYER, En performance af Stuart Lynch (2012)
TIRSDAGS LÆNGSEL, DR, Radio Drama (2011)
OH ROMEO, Egnsteatret Masken (dramatisering) (2011)
DEN ARABISKE SOLSORT, Dramalabbet, Stockholm (2010)
DØD MANDS KVINDE, Odense Teater (2009)

Billeder fra prøverne på Død over eliten

A

Arbejdsspørgsmål

- > Synes du vi har glemt, hvad demokrati skal bruges til?
- > Hvilke modsætninger kan du se imellem folk og elite?
- > Tror du, at de politiske modsætninger i Danmark ville kunne føre til voldelige sammenstød? Hvorfor eller hvorfor ikke?
- > Hvad kendetegner eliten?
- > Hvem er eliten?
- > Hvem er folket?

4.

DET POLITISKE TEATER

”Teater er altid politisk! Alt, der bliver del af den menneskelige historie, bliver også politisk” (Dario Fo, Information 31. okt. 2006)

Sådan sagde den italienske teatermand Dario Fo (1926-2016) i 2006. Han har igennem sin karriere fra 1950'erne og frem til sin død både være teatermand og aktivist, så det politiske element i lige præcis hans forestillinger har altid være meget udtalt.

Teater handler ofte om menneskers relationer til hinanden og deres livsvilkår, hvilke er nogle af grundstenene og omdrejningspunkterne i enhver politisk ideologi. Men ”forskellen [på at være politiker og kunstner] ligger i formen. Som politiker skal [man] gennem en masse undersøgelser og spørgerunder, fordi det politiske system indeholder så meget bureaukrati. Og så kræver det politiske arbejde så meget research. Som skuespiller kan arbejdet være mere direkte” (citater Dario Fo information 31. okt. 2006).

Som politiker bliver man nødt til at holde sig til sit politiske program for at vinde stemmer. Kunstneren derimod ønsker ikke altid at vinde sit publikum, men at få folk til at reflektere over det samfund, vi alle er en del af. Kunstneren har mulighed for at fremvise dilemmaer og problematikker uden at skulle komme med et reelt svar eller en løsning på disse. I teatret kan man lege med perspektiverne og med publikum.

Dario Fo er ikke den eneste, og heller ikke den første, der har udtalt, at al teater er politisk. Erwin Piscator (1893-1966) mente, at man ikke kan være neutral, når man laver teater. Der er altid til- og fravalg. Noget skildres, andet udelades. Det er teaterinstruktørens eller dramatikerens valg, der kommer på scenen - og disse valg er altid farvet af noget. Piscator var medlem af det tyske kommunistparti og udgav i 1929 bogen ”Det politiske teater” og blev hermed den første, der satte ord på det teater, som brugte det omkringliggende samfund som direkte

inspiration til teaterforestillinger. Forestillingerne tog udgangspunkt i virkelige hændelser og brugte fotos og film på scenen fra disse hændelser. Dette sceniske valg brød med konventioner om fiktion og illusion på scenen. Publikum blev konfronteret med holdninger og handlinger, som virkelig var sket og blev nødt til at tage stilling.

Bertolt Brecht (1898-1956) var ligeledes en spiller i det politiske teaters arena i 1920-30'erne. Han læste Karl Marx og var fortaler for socialismen. På samme måde som Piscator ønskede han at rokke ved publikum; at overbevise dem om, at der skulle ændres ved det eksisterende samfund. Han ønskede revolution. Og han forsøgte at vise vejen i sine stykker gennem at fremstille dialektiske billeder (forskellige holdninger fra forskellige samfundslag repræsenteres gennem forskellige roller i stykker) og muligheder for forandring.

Både Piscator og Brecht måtte flygte fra Tyskland, efter nazisterne kom til magten i 1933. I Danmark havde vi 1930'erne politiske revyer skabt af blandt andre Poul Henningsen. Her kom teaterskabernes politiske overbevisninger tydeligt frem i de satiriske sange og sketches. ”De binder os på mund og hånd” skrevet af Poul Henningsen og Kai Norman Andersen i 1940 blev fremført af Liva Weel i revyen Dyveke og er i dag stadig en del af vores sangtradition og kulturhistorie. Stadig politisk?

I kølvandet på ungdomsoprøret kom det politisk korrekte aktions- eller gadeteater i 1970'erne med løftede pegefingre om at tage moralsk ansvar for samfundets udvikling. De aktive gruppeteatre var modstandere af det borgerlige samfund og alle de institutioner, der understøttede den livsførelse. De gik til symbolsk angreb ved at trænge ind i Det Kgl. Teater, Fondsbørsen og Arbejdsretten og brugte teatreale virkemidler såsom kostumer, fastsatte handlinger og udtænkte forløb for at provokere. En af grupperne, Solvognen, indtog Magasin midt i den travle juletid, klædt ud som julemænd og begyndte at tage varer ned fra hylderne og give dem

til kunderne som opposition mod kapitalismen. Det tydelige politiske teater forsvinder herefter i en periode, men efter 11. september 2001 begynder man at tale om, at det politiske teater er kommet tilbage. Kunsten vil være med til at debattere og sætte dagsordenen. Man vil undersøge politiske spørgsmål, sociale temaer og provokere fastlåste holdninger. Og for at kunne deltage i debatten må man vide noget om det, man vil sige noget om. Derfor bliver research en stor del af måden at skabe et teaterstykke på. Man undersøger og opsøger virkeligheden på forskellige måder, laver interviews, besøger steder, mennesker, læser artikler, bøger osv. Verden er blevet kompleks, og det tager teatret farve af.

Så teatret er ikke politisk, som det var i 1920'erne eller 1970'erne, men har genfundet den politiske nerve. I dag løfter man ingen pegefingre, man ønsker ikke at være moraliserende. Man ønsker at udfordre publikums holdninger - både til sig selv og til samfundet. Det er et spørgende teater uden svar. Og det er publikum, der skal finde svarene.

Af Marie Lind

Kilder:

Teater i det nye årtusinde af Lotte Thulstrup
Denstoredanske.dk - Gyldendal

A

Arbejdsspørgsmål

> Hvis alt teater er politisk, er al politik så også teater?

> Hvilke forskellige politiske holdninger er repræsenteret i stykket? Og hvordan ser du dem?

> Hvad får stykket dig til at tænke over angående samfundet eller dig selv?

> Blev du udfordret på dine egne holdninger? Hvad ER dine egne holdninger?

> Hvem sympatiserer du med i stykket? Og hvorfor?

5. DEMOKRATI OG RESPEKT

INTERVIEW MED KLAUS BONDAM

Skuespiller og eks-politiker Klaus Bondam har for en tid valgt at genoptage sine skuespillerkarriere for at være med i det nyskrevne stykke DØD OVER ELITEN, der sætter demokratiet, folkelighed og elite til debat på scenen. Det er mange år siden Klaus Bondam forlod skuespillerfaget, men da han læste dramatiker Thomas Markmanns manuskript, var han solgt med det samme.

”DØD OVER ELITEN var allerede en vanvittigt aktuell historie, da jeg læste manuskriptet første gang, og det er bare blevet endnu mere aktuelt siden. Forestillingen handler om alt det, vi kæmper med i det moderne demokrati: Politikerlede, en meget hård debattone, mangel på folkeligt engagement eller et fejlskudt folkeligt engagement.”

”DØD OVER ELITEN er en forestilling om en grup-

pe mennesker, der beslutter sig for at tage sagen i egen hånd og tilsidesætte demokratiet. Det, der begynder som et relativt uskyldigt naboværn, udvikler sig til at blive meget voldeligt. Det er måske lidt det samme, vi har set med de gule veste: En fredelig demonstration, der bliver til en smadret rude, der bliver til en bilafbrænding og pludselig ligger volden snublende tæt på.

Eskalering af konflikter, voldelige sammenstød og afvisning af det demokratiske system. Måske er vi ikke nået helt dertil i Danmark endnu, men vi skal ikke hvile på laurbærrene, for selvfølgelig kan det også ske i Danmark,” mener Klaus Bondam.

Selvom Klaus Bondam ikke længere er politiker, er det tydeligt, at politik stadig er en passion for ham. I løbet af ganske få minutter har vi allerede

været omkring Brexit, den politiske situation i USA, Michelle Obamas nye bog, og en kronik om de gule veste i avisen. Hvor kommer den politiske interesse fra?

”Jeg opdagede meget tidligt, at det kunne betale sig at organisere sig. Da jeg gik i skole kastede jeg mig ind i elevrådspolitik, og min mærkesag var ka-kaomælk i skolens mælkebod. Fordi vi elever stod sammen, lykkedes det os at få vores krav igennem. Og det gjorde vi, fordi vi indgik kompromis og gik med på kakaoSKUMMETmælk. Selvom det måske - eller helt sikkert - ikke var den vigtigste sag i verden, så gav den mig alligevel en erfaring, der gik ud på, at man kan opnå resultater, når man organiserer sig og evner at gå på kompromis. Derfor har jeg faktisk altid engageret mig først i fagforeningspolitik og senere i kommunalpolitik. Det er blevet helt naturligt for mig at søge indflydelse på den måde.”

Demokratiet er under pres på mange måder i dag. Blandt andet er der stadig færre, der melder sig ind i politiske partier. Men det er vigtigt at bruge demokratiet, at sige hvad man mener og spille efter de demokratiske spilleregler, synes Klaus Bondam:

”Respekt for andres holdninger er også en vigtig del af demokratiet. Jeg har for eksempel aldrig mødt en politiker, der ikke af et ærligt hjerte virkelig gerne vil gøre noget godt. Uanset hvor uenige man kan være, er det vigtigt at huske, at din politiske modstander tror lige så meget på sine idéer, som du tror på dine egne. Man skal altid respektere sine politiske modstanderes kardinalpunkter. Det var noget jeg lærte af Ritt Bjerregaard.”

Da Ritt Bjerregaard var overborgmester i København var Klaus Bondam Borgmester for Teknik- og Miljøforvaltningen.

Men handler vægningen ved politik ikke også om, at der er nogle folkelige signaler, som politikerne glemmer at lytte til?

”Jo, det er der da helt bestemt. Det var for eksempel en øjenåbner for mig at flytte på landet efter at have boet i København i mange år. Der, hvor jeg bor,

er der ingen købmand, ingen bank, der er faktisk ikke engang en hæveautomat og meget lidt og meget dyr kollektiv trafik tilbage. Så jeg kan godt forstå, at man i nogle områder af Danmark kan føle sig overset. At man kan føle, at politikerne ikke gør noget for én og er ligeglade med det område, man bor i. At nogen kan føle sig kørt ud på et sidespor af politikerne.”

En anden udfordring for demokratiet er, at vi mest møder mennesker der ligner os selv.

”Sandheden er jo, at vi måske slet ikke møder nogen, der synes noget andet end os selv. Vi omgiver os med mennesker, der ligner os selv og Facebook viser os de opslag, som vi allerede er enige i. Eksemplerne er mange. De der osteklokker, som vi langt hen ad vejen bevæger os i, er jo gift for demokratiet. Som ungt menneske kan man kigge sig om i sin venskabskreds og tænke over, hvor mange der egentlig er meget anderledes, end man selv er.

Og demokratiet er måske ikke det værste, vi har. Churchill har engang sagt, at det tager fem minutters samtale med en gennemsnitlig vælger at miste troen på demokratiet, men han har også sagt, at demokratiet er den mindst ringe styreform, vi har. Men det kræver, at vi diskuterer med hinanden og stiller os frem med vores holdninger.”

2019 er valgår, og måske er det en god lejlighed til at lufte dine holdninger og lytte til andres.

Mød Klaus Bondam og hans kolleger fra DØD OVER ELITEN

Som optakt til DØD OVER ELITEN har gymnasie- og skoleklasser mulighed for at møde Klaus Bondam og nogle af de andre medvirkende skuespillere. Hør nærmere om forestillingen og om de diskussioner om demokrati, politik, folk og elite som forestillingen griber fat i.

Møderne foregår alle mandage inden forestillingen fra kl. 17.30 - 18.00.

Mandag 4. februar

Mandag 18. februar

Mandag 25. februar

Meld dig og din klasse til hos kommunikationsmedarbejder Line Simonsen på line@odenseteater.dk

Klaus Bondam til læseprøve på forestillingen Død over eliten . Læseprøven er den første dag hele holdet mødes. Det er den dag instruktøren fortæller om sine idéer med forestillingen og scenografen præsenterer sine idéer om scenerum og kostumer.

6. DEMOKRATIETS HISTORIE

Hvad siger ordbogen om:

Demokrati:

En styreform hvor befolkningen har den politiske magt, og hvor beslutninger træffes ved afstemning og af folkevalgte repræsentanter, en organisationsform hvor medlemmerne eller medarbejderne har indflydelse på de beslutninger der træffes, fx gennem afstemninger.

Direkte demokrati:

En styreform hvor beslutningerne træffes ved direkte afstemning, for eksempel valg.

Repræsentativt demokrati:

En styreform hvor beslutningerne træffes af folkevalgte repræsentanter.

Demokratibegrebet og dets udvikling.

Grækenland 507 f.Kr

I Grækenland blev demokratiet indført i 507 f. Kr.

Det græske ord *demokratia* er sammensat af 'demos', som betyder folk, og 'kratos', der betyder væld. Demokraterne selv opfattede demos som "hele folket", det vil sige alle borgere på folkeforsamlingen, hvorimod demokratiets kritikere, især filosoffer som Platon og Aristoteles, fortolkede demos som "det menige folk", det vil sige det uvidende flertal af fattige, som på folkeforsamlingen af demagogerne kunne overtales til at udplyndre de velhavende og majorisere de veluddannede.

Demokraternes fundamentale ideal var frihed (eleutheria), som havde to aspekter: Den politiske frihed, altså alle borgeres ret til på skift at deltage i statens styre, og den personlige frihed, dvs. alle borgeres ret til at leve uden indblanding fra statsmagtens side. Ytringsfriheden var et vigtigt aspekt af den personlige frihed.

Fra 322 f.Kr. og til ca. 1850 e.Kr. var det athenske demokrati dog næsten glemt. Først med historievidenskabsens fødsel ca. 1800 begyndte man seriøst at rekonstruere det klassiske athenske demokratis institutioner. Fra ca. 1850 blev den nye historiske

viden koblet sammen med en spirende interesse for demokrati som statsform, nu blot udformet som et repræsentativt parlamentsdemokrati og ikke længere som et direkte forsamlingsdemokrati.

"Det er meget interessant, at hverken Platon eller Aristoteles beskæftiger sig med den moralske forpligtelse. Formentlig fordi det var overflødigt. For i de fleste græske bystater var der en borgered, som enhver borger skulle aflægge, når han blev myndig, eller når styret skulle rekonstitueres efter en borgerkrig," siger Mogens Herman Hansen.

Med lov skal land bygges, 1282

Med lov skal land bygges". Således indledes Jyske Lov, som er den vigtigste af de danske landskabslove. Den blev officielt givet af kong Valdemar II Sejr (regerede 1202-1241)

Håndfæstningen af 1282, vedtaget i Nyborg, udsprang af konkrete magtkampe mellem konge og stormænd og er derfor stærkere forankret i sin egen tid. Den er en udvikling af og et praktisk eksempel på de tanker, som blev fremført i Jyske Lov. Ved håndfæstningen garanterede kongen en række rettigheder, der – skønt de dengang var forbeholdt formuende folk – skulle vise sig at blive grundlæggende i den senere demokratiudvikling.

Loven og håndfæstningen blev begge vedtaget af

forsamlinger af konge, biskoper og stormænd. Derved foregreb de i en vis forstand det repræsentative demokrati. Lovene ville nemlig ikke have gyldighed, hvis ikke de fremmødte mente at have retten til at repræsentere hele folket, forstået som alle frie mænd i kongeriget og deres husstande

Reformationen 1400 – 1500-tallet

De kirkelige reformationer med deres baggrund i humanismens bibelkritik repræsenterer et af de store brud i nyere europæisk historie, nemlig den begyndende overgang fra en tilstand præget af kulturel og religiøs autoritet til en tilstand, hvor ideer om kulturel og kirkelig mangfoldighed og individets mulighed for at ændre sin egen situation blev dominerende. Disse værdier er bærende i vestlig og dansk demokratisk tankegang i dag. Reformationen med dets frigørende og undertiden revolutionerende tankegods er et nærliggende udgangspunkt for at overveje og drøfte de historiske forudsætninger for moderne demokratiske værdier som for eksempel individets frihed, retten til individuelle valg under ansvar over for fællesskabet og friheden til at vælge gudstro eller helt fravælge den.

Oplysningstiden

John Locke (1632-1704), engelsk filosof som danner de grundlæggende begreber for demokratiet i oplysningstiden, bl.a. med disse to formål:

1. At argumentere imod enevældige konger
2. Formulering af et forsvar for at mennesker har visse rettigheder uafhængigt af samfundsmæssig status.

Hans grundidé var, at alle mennesker som udgangspunkt er født med ret til "Liv, frihed og ejendom" og at det var statens opgave at håndhæve disse rettigheder.

Ligeledes skulle stat og kirke være adskilt, ligesom der skulle være tolerance over for forskellige religioner.

"Menneskets naturlige frihed er at være fri for enhver højerestående magt på jorden og ikke at være under et menneskes vilje og lovgivende myndighed, men kun at have naturens lov som sin rettesnor. Menneskets frihed i samfundet er ikke at være underkastet nogen anden lovgivende magt end den, der ved samtykke er stiftet i staten, eller nogen an-

den viljes herredømme eller loves begrænsning ud over, hvad den lovgivende myndighed vil vedtage. (...) [Menneskenes] frihed under et styre er at have en fast rettesnor at leve efter, der er fælles for alle i det samfund; en frihed til at følge min egen vilje i alt, hvor rettesnoren ikke foreskriver noget, og ikke at være underkastet et andet menneskes ustadige, usikre, ukendte, vilkårlige vilje (...)"

John Locke: Anden afhandling om styreformen § 22, 1690.

Idéhistorisk udgør John Locke (1632-1704), François de Voltaire (1694-1778) og Ludvig Holberg (1684-1754) indgangsportaler til oplysningstiden i henholdsvis England, Frankrig og Danmark.

Den amerikanske forfatning, 1789

USA's forfatning var et nybrud og en afgørende inspiration for 1700- og 1800-tallets europæiske forfatninger. Den blev til, da de 13 britiske kolonier i Nordamerika løsrev sig gennem den amerikanske revolution og uafhængighedskrig (1775-1783). Herefter blev Amerikas Forenede Stater skabt med en fælles grundlov (1787) og en rettighedserklæring (Bill of Rights fra 1789).

Den amerikanske revolution og forfatning var banebrydende, fordi det var første gang i den vestlige verdens historie, at mennesker ud fra et klart, fælles menneske- og samfundssyn satte sig som mål at designe en statsforfatning fra bunden; en forfatning, der tog udgangspunkt i den liberal-demokratiske opfattelse, at mennesker har grundlæggende, ukrænkelige rettigheder, at magten skal være delt, og at magthaverne skal være underlagt demokratiske valg. På den måde var USA konstitutionelt et unikt eksperiment, som gennem påvirkning af Frankrig og Storbritannien fik en naturlig status som det demokrati, andre lod sig inspirere af.

Den franske revolution, 1789

Den franske revolution sammenfatter en række yderst dramatiske og særdeles symboladede begivenheder i perioden 1789-1799. Revolutionen indledtes den 17. juni 1789, da borgerskabets repræsentanter ("tredjestand") erklærede sig for Nationalforsamling. Den fortsatte den 14. juli 1789 med stormen på og erobringen af Bastillen, den resulterede i Den franske Menneskerettighedserklæring af 26. august 1789, den førte til en ny forfatning i

1791, den kulminerede med dødsdommen over og halshugningen af den franske konge i januar 1793, den udviklede sig til et decideret rædselsregime i 1793-1794, den mundede ud i en ny republikansk forfatning i 1795, og den afsluttedes med Napoleons (1769-1821) magtovertagelse i 1799.

Artikel 1: Mennesker fødes og forbliver frie og lige i deres rettigheder; sociale forskelle må kun begrundes i almennyttens.

Artikel 2: Målet for enhver politisk sammenslutning er bevarelsen af de naturlige og umistelige menneskerettigheder; disse rettigheder er frihed, ejendom, sikkerhed og modstand mod undertrykkelse.

Artikel 3: Kilden til al suverænitæt hviler grundlæggende i nationen. Ingen sammenslutning, intet individ, kan udøve autoritet, der ikke udtrykkeligt udspringer af denne.

Erklæring af menneskets og borgernes rettigheder, 26. august 1789.

I 1789 blev folkestyret forsøgt indført med den franske revolution. Men hvordan folket skulle styre var ikke klart, og resultatet blev i første omgang en katastrofe. I 1848 var der over hele Europa nye revolutioner, som førte til demokratiske forfatninger. I den mellemliggende periode førtes en ophedet debat for og imod demokrati. I Danmark mente filosofen Søren Kierkegaard (1813-1855), at demokratiet var et "udvendigt Spektakel", som fjernede opmærksomheden fra det væsentlige, den enkeltes indre forhold til sig selv. I England mente filosofen og økonomen Karl Marx (1818-1883), at demokrati og frihedsrettigheder var statens redskaber, vendt mod proletariatet. I Frankrig mente Tocqueville, at demokratiet nok var fremtidens styreform, men at det førte til et kulturtab. Hans accept af demokratiet, men også hans ubehag ved det, er mere end blot udtryk for overgangen fra enevælde til folkestyre. Ambivalensen kan genfindes i vore dage.

Nikolai Frederik Severin Grundtvig

Den danske digter, præst og politiker Nikolai Frederik Severin Grundtvig (1783-1872) har haft afgørende betydning i udviklingen af dansk ånds- og samfundsliv, især inden for skolen, kirken og

foreningslivet. Grundtvig var også politisk aktiv og blandt andet medlem af den rigsforsamling, som i 1849 gav Danmark Grundloven.

Grundtvigs krav om frihed gik langt videre end både Grundloven i 1849 og nutidens forestillinger om sammenhæng mellem demokrati og velfærdsstat. Han var således modstander af tvang i kirken, skolen og hæren: Religion, skolegang og værnepligt skulle være en fri sag, omsorg for de fattige et lokalt og personligt anliggende, næringslivet skulle have økonomisk frihed, nationale mindretal skulle have kulturel frihed, og slaveriet på De Danske Vestindiske Øer skulle afskaffes. Grundtvig ville ikke fastholde det gamle system, men udvikle det nye, i takt med at folkelig oplysning skabte de bevidsthedsmæssige forudsætninger for det. I 1848 proklamerede Grundtvig: "Stændertiden er forbi, nu skal folketiden komme".

Grundloven, Danmarks riges grundlov af 5. juni 1849

Danmark fik sin første demokratiske grundlov, Danmarks Riges Grundlov, den 5. juni 1849. Den er siden blevet ændret flere gange. Grundloven adskiller sig fra alle andre love ved, at den står over disse, som derfor ikke må stride imod Grundlovens bestemmelser. Grundloven indeholder dels forskrifter om de øverste statsorganer – Folketinget, regeringen og domstolene – og disses samspil, og dels bestemmelser om en række grundlæggende friheds- eller menneskerettigheder.

§ 1. Denne grundlov gælder for alle dele af Danmarks Rige.

§ 2. Regeringsformen er indskrænket-monarkisk. Kongemagten nedarves til mænd og kvinder efter de i tronfølge-loven af 27. marts 1953 fastsatte regler.

§ 3. Den lovgivende magt er hos kongen og folkettinget i forening. Den udøvende magt er hos kongen. Den dømmende magt er hos domstolene.

§ 4. Den evangelisk-lutherske kirke er den danske folkekirke og understøttes som sådan af staten. 1953-Grundloven kap. 1.

Af Karen Jette Andersen

Kilder:

Studiehæfte om Grundloven, Derfor grundloven fra ft.dk, kan downloades eller bestilles i klassesæt. Demokrati kanon

Artikel fra Kristelig Dagblad 3. juni 2018 af Morten Mikkelsen
Netportaler. Samfundsfag Gyldendal og clio online

Imens teknikerne (billedet tv.) arbejder på scenografien giver Moqi Simon Trolin (midt) og Thomas Markmann (th.) interview til Politikens teatertillæg

A

Arbejdsspørgsmål

- > Undersøg Platon og Aristoteles grundidé om demokratiet og sammenlign det med vore dages demokrati.
- > Lav en tidslinje på computeren eller med kort og opslag.
- > Del tid, personer, lande ud gruppevis og udarbejd et grundlag for forståelse af demokratiopfattelser herunder menneskerettigheder, fremlægges for klassen.

7.

DISKUSSIONER OM POLITIK

Dunning-Kruger effekten

Kandidaten Steffen Kramnietzche taler om Dunning-Kruger effekten i *Død over eliten*. I nedenstående artikel beskriver Bobby Azarian 'Dunning-Kruger effekten' i forbindelse med den amerikanske valgkamp i 2016. Artiklen taler godt ind i forestillingens opfattelse af dem, der ikke forstår og dem, der ikke formår at tale til, det almindelige menneske.

Find artiklen her:

<https://www.psychologytoday.com/intl/blog/mind-in-the-machine/201808/the-dunning-kruger-effect-may-help-explain-trumps-support>

Skal matematik eller følelser styre politik

Denne artikel fra 1997 af Kristian Sloth giver fin mulighed for at se på den udvikling, der har været og italesætter de forandringer, der har været i det politiske landskab. Samtidig taler den om de samme principper, som forestillingen også arbejder med; hvad vil man finde sig i, og skal politik blive til ren matematik, eller skal følelserne have lov til at råde frit.

Find artiklen her:

<https://www.information.dk/debat/1997/11/lefleri-holdningsskifte>

Politik som spin

Se for eksempel filmen "Brexit - The uncivil war". Filmen fortæller historien om Leave kampagnen op til Brexit afstemningen.

Nedenfor er et link til en artikel, om hvilke kommunikations og kampagnetricks manden bag kampagnen Dominic Cummings benyttede sig af:

https://www.kommunikationsforum.dk/artikler/HBO-serien-The-Uncivil-War?utm_source=nyhedsbrev&utm_medium=email&utm_term=indhold&utm_campaign=nyhedsbrev-17-01-2019

8.

UDDRAG AF MANUSKRIFTET

Herunder følger tre uddrag fra manuskriptet til DØD OVER ELITEN.

Uddragene bringes med venlig tilladelse fra dramatiker Thomas Markmann
Colombine Teaterforlag

UDDRAG 1

DEN STORE VALGAFTEN

Værten Pelle træder ind. Jingle, lys og grafik.
De Damer, programmets husorkester, spiller et
kort stykke glad og tv egnet stykke musik.

PELLE

“De Damer” mine damer og herrer. Skal vi lige give
dem en hånd.

Publikum klapper. Måske hjulpet lidt på vej af en
publikumsopvarmer.

PELLE

Velkommen til Den Store Valgaften som vi holder
her i dette gamle skønne teater og hvor vi også
sender direkte fra. Vi har en lang, men også sjov
aften, foran os. Det tror jeg godt jeg kan love. Og
nu vil jeg gerne byde velkommen til vores første
gæster, vores to statsministerkandidater, Steffen
Kramnietzche fra Demokratisk Forløsning og Bent
Jensen fra Frihedspartiet.

De træder frem. Klapsalver.

PELLE

I aften vil vi se hvilket stof de er gjort af. Hvad er
deres visioner for vores land og vores fremtid? Vel-
kommen endnu engang. Jeg håber vi får en dejlig
aften alle sammen.

Klapsalver. De gør klar til interviewet som er en
mellemting af Clement og et amerikansk talkshow.

PELLE

Jeg vil gerne starte med at vise jer nogle klip, som
vi har samlet til jer. Som I kan se er det fra urolig-
hederne i oktober. Uroligheder som udsprang af
en række sammefaldende hændelser, begyndende

med højrenationalisten Martin Kragerups dødsfald
i politiets varetægt. Et dødsfald som mange men-
te ikke var helt tilfældigt. Herefter fulgte politiets
frifindelse af sig selv. Korruptionsanklagerne mod
ledende medarbejdere i statens embedsapparat.
Og endelig den store skattereform som aldrig
før, så entydigt er til de velhavende og de store
internationale virksomheders fordel. Alt i alt en
cocktail, som i den grad har delt vandene og som
resulterede i de voldsomme sammenstød i okto-
ber. Og nu spørger jeg - har Danmark mistet sin
uskyld, Steffen Kramnietzche? Skal vi til at være
bange nu?

STEFFEN

Nej. Nej selvfølgelig skal vi ikke det. Jeg vil meget
gerne mane til besindighed. Det billede I forsøger
at tegne, med et Danmark der er i opløsning, er
jo helt ude af proportioner. Vi har grundlæggende
et velfungerende samfund, og ...

Bent ryster kraftigt på hovedet.

PELLE

Så du siger at alt er fint?

STEFFEN

Det siger jeg ikke. Vi har f.eks. været de første til
at pege på klimakrisens alvor. At vi bliver nødt til
at gøre noget. Nu. Ligesom hele uddannelsessek-
torens udhuling og/

BENT

Du kan da ikke stå der og i ramme alvor sige, at vi
har et velfungerende samfund!

STEFFEN

Jeg siger ikke at vi ikke skal tage de stigende
spændinger alvorligt. Men vi skal passe uhyre me-
get på at vi ikke blander det hele sammen.

BENT

Der er ikke nogen der blander noget sammen.

STEFFEN

EU's udfordringer, en skattereform, en enkeltsag mod nogle embedsmænd og Martin Kragerups tragiske død?

BENT

De er alle resultatet af den samme arrogance/

STEFFEN

Det er ganske enkelt et uheldigt sammenfald, op i mod et valg, som i den grad er kommet til at handle om - frygt.

BENT

Og måske med god grund.

STEFFEN

Men din retorik, Bent, kan du ikke selv høre det?

BENT

Det er ikke en "retorik". Det er min mening. Det er den måde jeg taler på. Og det har jeg iøvrigt - i modsætning til dig - ingen til at hjælpe mig med.

Steffen prøver at appellere til Pelle, at han ikke får lov til at tale ud.

PELLE

Men Steffen, har Bent ikke en pointe. Kan man ikke være bange for at den nationale sammenhængskraft, bliver svækket i en sådan grad, at vi reelt set ikke er et folk længere?

STEFFEN

Nu skal jeg sige dig noget. Det eneste jeg er rigtig bange for - det er uvidenhed. En uvidenhed som i den grad er med til at simplificere komplekse problemstillinger. Filosofen Bertrand Russell sagde engang, at en af de sørgeligste ting i vor tid er, at selvsikre personer der udtaler sig med sikkerhed, er dumme, mens personer med fantasi og forståelse ofte bliver grebet af tvivl og usikkerhed.

Det er faktisk videnskabeligt bevist. Det er det

man kalder Dunning-Kruger-effekten.

PELLE

Den tror jeg du bliver nødt til at forklare.

STEFFEN

Kort fortalt, så er det den kognitive bias-effekt, som kan observeres, når mennesker med få og utilstrækkelige kompetencer, overvurderer egne evner voldsomt. Hvilket igen forklares med, at man på et lavere niveau af forståelse og kompetence, simpelthen ikke har lært at erkende grænserne for egne kompetencer.

BENT

Lad mig lige oversætte til vores uvidende publikum.

STEFFEN

Jeg tror de har forstået.

BENT

Dem som stemmer på f.eks. mig - grundlæggende er lidt dumme.

STEFFEN

Det er ikke det jeg siger, men/

BENT

Det er det da?
Steffen appellerer igen til Pelle.

BENT

Og de er faktisk så dumme, at de ikke engang ved at de er dumme.

PELLE

Nu synes jeg lige vi skal prøve at komme tilbage på sporet.

BENT

Jeg mener at vi helt inde ved kernen af, hvad det her drejer sig om.

PELLE

Bent Jensen!

STEFFEN

Jeg bliver nødt til protestere imod den her måde at

du/

BENT

Er det løgn da? Du mener jo grundlæggende at mine vælgere, dem som vil stemme på mig og på Frihedspartiet er - mindre intelligente?

STEFFEN

Altså - det jeg mener er - at vi alle bør gøre os umage for at sætte os ind i/

STEFFEN

Og det er jo noget vi lægger utrolig stor vægt på i Demokratisk Forløsning.

Bent henvender sig ud til publikum

BENT

Taler han ikke udenom nu?

STEFFEN

At give os kompetencerne til at forstå og sætte os ind i -

BENT

Hvad du har indset for længst?

STEFFEN

For at kunne have en seriøs debat.

BENT

Men det mener du grundlæggende ikke at Frihedspartiets vælgere har, disse kompetencer? Hvis du vil være så rar at svare på mit spørgsmål.

STEFFEN

Nogen!

*Skitse til Bent Jensens (spilles af Peter Gilsfort) kostume
Kostumerne er designet af scenograf Eilev Skinnarmo*

UDDRAG 2 PÅ GADEN MED ANGELS OF PEACE

Dian "kravler ind", roder rundt efter noget af værdi. Han ryster og har det tydeligvis ikke helt godt. Han bliver mere og mere frustreret eftersom det er svært at finde noget. Endelig finder han noget (kamera, computer eller noget andet let omsætteligt). Han glædes et kort øjeblik og gør så klar til sit exit - men standser op.

Skikkelser kommer langsomt til syne i mørket. Det er Angels of Peace (inklusiv Jens). Til at begynde med hvisker de... men efterhånden bliver de mere og mere højrostede. Og Dian bliver presset længere og længere frem imod scenekanten. Måske prøver han at stikke af, men vejen bliver spærret.

DIAN
Jens!

JENS
Vi er Angels of Peace
Og vi udøver lige nu vores grundlovssikrede ret - til udtrykke vores mistillid til dit ærinde her - og nu fordi vi oplever din reaktion som truende.
Vi bliver i den forbindelse nødt til at gøre opmærksom på straffelovens nødværgeparagraf.
Vi opfordrer derfor til - som de retskafne borgere vi er - ikke at virke truende.
Så man kunne tro der var tale om et overhængende angreb.
Og så at du derved kunne komme til at fremkalde skræk eller ophidselse -
Således at vi kunne komme til at overskride grænsen for lovligt nødværge.
Forstår du?

Til sidst står Dian på kanten til at falde udover. Han prøver at appellere til at han overgiver sig - men i det samme farer hele koret sammen i skræk og ophidselse.

Han prøver igen - men nu springer de på ham.

Det hele eksploderer.

Dian ligger tilbage i en pøl af blod.

UDDRAG 3

SKILSMISSEN

Morten kommer hjem. Drivvåd. Han begynder at tage sit våde tøj af. Sofie står og betragter ham. Tager sig sammen -

MORTEN
Jeg glemte det igen. Regnsættet! Det er simpelthen for dumt. Hvordan var det nu med de her knapper....

SOFIE
Det går ikke.

MORTEN
Hvad går ikke?

SOFIE
Med os. Det går ikke.

MORTEN
Og hvad skal det betyde?

SOFIE
Jeg vil skilles.
Morten ser ud som om han slet ikke har forstået hvad hun lige har sagt.

MORTEN
Du vil skilles?
Jeg kommer ind af døren, drivvåd, tager tøjet af og så - så siger du at du vil skilles.

SOFIE
Jeg tror ikke at jeg elsker dig længere.

Morten må sætte sig ned. Kan slet ikke forstå hvad det er hun siger.

SOFIE
Det er sådan jeg har det.

MORTEN
TROR DU JEG VIL SKIDE PÅ, HVORDAN DU "HAR DET"?

Sofie resignerer.

MORTEN
Er det det med halskæden...?

SOFIE
Nej. Det er bare - jeg kan ikke mærke dig længere.

MORTEN
Du kan ikke mærke mig?

MORTEN
Betyder børnene ikke noget?

SOFIE
Jeg er ked af at det skal være på den her måde.
Men altså -
Du forstår ikke.

MORTEN
Nej. Nej jeg forstår ikke - for jeg er sådan én af de dumme. Dem der bare lader sig rive med. En af dem der ikke kan tænke selv -

SOFIE
Hold nu op, Morten.
Morten falder på knæ foran hende. Holder om hende.

SOFIE
Jeg kan ikke. Beklager Morten.

O

Opgave

- > Læs uddragene for at danne dig et indtryk af forestillingen.
- > Læs uddraget igen når du har set forestillingen. Har din opfattelse af hvad der foregår i scenen forandret sig?
- > Læs uddragene højt og spil dem for hinanden

9.

GODE LEDETRÅDE TIL ANALYSE AF FORESTILLINGEN

Indtryk

Hvad var din første reaktion på forestillingen?

(For eksempel: Hvad havde du forventet? Hvordan reagerede du? Hvordan reagerede publikum? Var der noget der overraskede dig? Hvad husker du bedst?)

Historien

Fortæl kort om handlingen. Hvilke er de vigtigste elementer i historien?

Scenografi (scene, kostumer og rekvisitter)

Hvordan så scenen og kostumerne ud?

Læg for eksempel mærke til: Hvor foregår stykket? Hvordan er forholdet mellem tilskuer og sceneområde? Hvordan hjælper stykket med at markere historiens lokaliteter? Hvilke valg er der taget med hensyn til farvevalg, former og opbygning af scenen? Beskriv stilen i kostumerne. Vælg eventuelt et enkelt kostume ud og beskriv det nærmere

Spillestil (Hvordan spiller skuespillerne?)

For eksempel: Beskriv spillestilen (for eks. naturalistisk, cirkusagtig, mimisk, teatralisk)

Hvordan understregede skuespillerne deres rolles karakter? Hvordan blev figurernes indbyrdes forhold skildret? Hvordan var kropssprog, stemmebrug, gestik, mimik? Lagde du mærke til skuespillere der brugte en særlig teknik? Var der en skuespiller der gjorde særligt stort indtryk på dig?

Musik, lys og andre effekter

Læg for eksempel mærke til: Hvordan er musik, lyd og lys i forestillingen? Hvordan bidrager de hver især til at fortælle historien/skabe stemning/uhygge? Hvilke særlige lys- og lydeffekter blev brugt? Lagde du mærke til nogle specialeffekter? Hvordan virkede de?

Styring og tempo

Hvordan blev fortællingen styret? (For eksempel: Hvilke dele af forestillingen greb mest/mindst din opmærksomhed? Hvorfor? Hvordan var forestillingens tempo? Hvordan fungerede teknikken? Hvordan var de forskellige scenskift og entrées?)

Fortolkning

Hvilken mening/budskab får du ud af stykket?

(For eksempel: Blev dit førstehåndsindtryk forandret? Hvad fik stykket dig til at tænke mest over efterfølgende? Forestillingen er en teaterversion af en allerede kendt film og bog, tilføjer teaterversionen noget nyt? Sammenlign evt. forskellige mediers fortolkning af historien. Hvis du havde været instruktør, ville du så have gjort noget anderledes?)

10. SKRIV DIN EGEN ANMELDELSE

At skrive en anmeldelse af en forestilling kan være en god måde at øve sig i at være opmærksom og reflekterende i sin måde at opleve teaterforestillingen på. Arbejd med genren og brug forløbet til både at opleve opmærksomt, fordøje oplevelsen og øve sig i at præsentere sin oplevelse skriftligt.

Mens du ser forestillingen, så gør dig nogle tanker om, at du skal anmelde forestillingen efterfølgende. Observér, så du kan fortælle bagefter.

“En anmeldelse er en personlig, faglig, vurderende refleksion over et værk”.

Anmeldelsens fire uundværlige elementer er grundlæggende ens for alle slags anmeldelser.
Beskrivelse / Fortolkning / Perspektivering / Vurdering

BESKRIVELSE: Fortæl om forestillingen, så dem du skriver til, kan forestille sig den uden at være der. Hvad er det for en forestilling? Hvem har lavet den? Hvem er med? Hvad foregår der? Hvad handler det om? Prøv at være medsansende, visuel og auditiv: Hvordan lyder det, hvilke farver har det? Hvilke stemninger mærker man som publikum? Hvad handler den om?

FORTOLKNING: Hvordan fortolker du det? Hvad synes du det handler om? Hvad får forestillingen dig til at tænke på; paralleller og associationer?

PERSPEKTIVERING: Hvilke paralleller synes du, man kan drage til omverdenen, samfundet eller anden kunstarter? Eller til dit eget liv?

VURDERING: Hvordan synes du forestillingen lykkes? Ud fra hvilke parametre vurderer du, som du gør. Vær fair, ordentlig og konstruktiv.

Afsnittet bygger på bogen "Begejstring og brutalitet - en guide til anmelderens rolle" (2012) af anmelder mm. Anne Middelboe Christensen. I bogen kan du læse meget mere om anmeldelsens grundprincipper og indhold. Om anmelderens tjeklister, anmeldelsens temperamenter, anmeldertyper, tilpasning til læseren med mere. Bogen er udgivet på Informations Forlag i 2012.

O

Opgave

Skriv din egen anmeldelse af DØD OVER ELITEN

- > Beskriv forestillingen og overvej, hvor meget du vil inddrage dig selv i beskrivelsen af oplevelsen.
- > Fortolk forestillingen: Hvilke greb er der taget og hvorfor?
- > Perspektivér forestillingen i forhold til det samfund, vi lever i og andet teater, du har set.
- > Vurdér forestillingen: Hvordan fungerer den? Hvad fungerer bedst? Osv.
- > Find anmeldelser fra forskellige aviser/medier og se på, hvordan de er opbygget.
- > Find ud af, hvordan din egen anmeldelse skal være.

11.

PRAKTISK GUIDE TIL ODENSE TEATER

HVORNÅR SKAL JEG KOMME?

Sørg for at komme i god tid. Find din plads, når klokken ringer. Forestillingen begynder præcist og dørene bliver lukket, når forestillingen går i gang. Hvis du kommer for sent, kan du ikke regne med at komme ind.

HVOR SKAL JEG HÆNGE MIT OVERTØJ?

Tasker og overtøj skal hænges i garderoben. Piccolinerne holder øje med tøjet under forestillingen, men garderoben er på eget ansvar.

SKAL MAN OPFØRE SIG PÅ EN BESTEMT MÅDE I TEATRET?

Teater er en oplevelse, som du har sammen med mange andre mennesker. Undgå at tale højt sammen og sluk for din mobil. Mobilen skal slukkes helt, da en tændt mobil kan forstyrre både de andre tilskuere samt skuespillerne på scenen.

Teater er et samspil mellem scene og publikum. Det foregår live lige foran dine øjne. Det er levende mennesker, der spiller for levende mennesker. Som publikum er du med til at skabe den rette stemning i rummet, så du må gerne klappe, grine eller græde, det bliver forestillingen kun bedre af.

Fotografering er ikke tilladt i salen.

MÅ JEG SPISE OG DRIKKE I TEATRET?

Madpakker og medbragte drikkevarer må ikke spises i salen.

Drikkevarer og chipsposer må ikke medbringes i salen. Slik må gerne medbringes (brug knitrefri poser). Når du forlader din plads, skal du fjerne eventuelt affald og slå sædet op, så alle kan komme ud.

12. SKOLER OG GYMNASIER I ODENSE TEATER

UNDERVISNINGSMATERIALER

Vi producerer undervisningsmateriale til seks af sæsonens forestillinger. Find materialerne på odenseteater.dk/skoler under menupunktet undervisningsmaterialer.

Du kan finde materialer til
MIO, MIN MIO
INTET
ANNA SOPHIE HEDVIG
TOM
DIREKTØREN FOR DET HELE
DØD OVER ELITEN

REFUSION

TRANSPORTREFUSION

Du kan søge Odense Teater om midler til at få dækket 50% af skolens transportudgifter udover en egenbetaling på 15 kr. pr. elev. Midlerne søges hos Odense Teater. Læs nærmere på odenseteater.dk under menupunktet SKOLER > Refusion.

TILMELD DIG VORES NYHEDSBREV FOR LÆRERE

Tilmeld dig på odenseteater.dk/skoler

KONTAKT

For nærmere information og spørgsmål kontakt skolekoordinator Line Hede Simonsen line@odenseteater.dk eller på telefon 63139253

ARRANGEMENTER I FORBINDELSE MED TEATERBESØGET

MØD EN SKUESPILLER

Mød Klaus Bondam som sammen med endnu en medvirkende i forestillingen vil introducere *Død over eliten* og lægge op til diskussion af nogle af de spørgsmål og emner som forestillingen rejser.

Mødet er tænkt som en dialog, så det er vigtigt at du og dine elever er forberedte på at deltage i snakken.

Møderne foregår alle mandage inden forestillingen.

Mandag 4. februar kl. 17.30 – 18.00.

Mandag 18. februar kl. 17.30 – 18.00.

Mandag 25. februar kl. 17.30 – 18.00.

For booking af skuespillermøder kontakt Line Hede Simonsen på line@odenseteater.dk

RUNDVISNINGER

Hvordan bliver et teaterstykke til? Hvem arbejder på et teater? Hvor prøver skuespillerne? Og hvem syr kostumerne?

Kom med bag tæppet på Odense Teater på en rundvisning. Rundvisninger er gratis, hvis I skal i teatret, ellers koster de 300 kr.

For booking af rundvisning kontakt Peter Whitmarsh på rundvisning@odenseteater.dk